

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

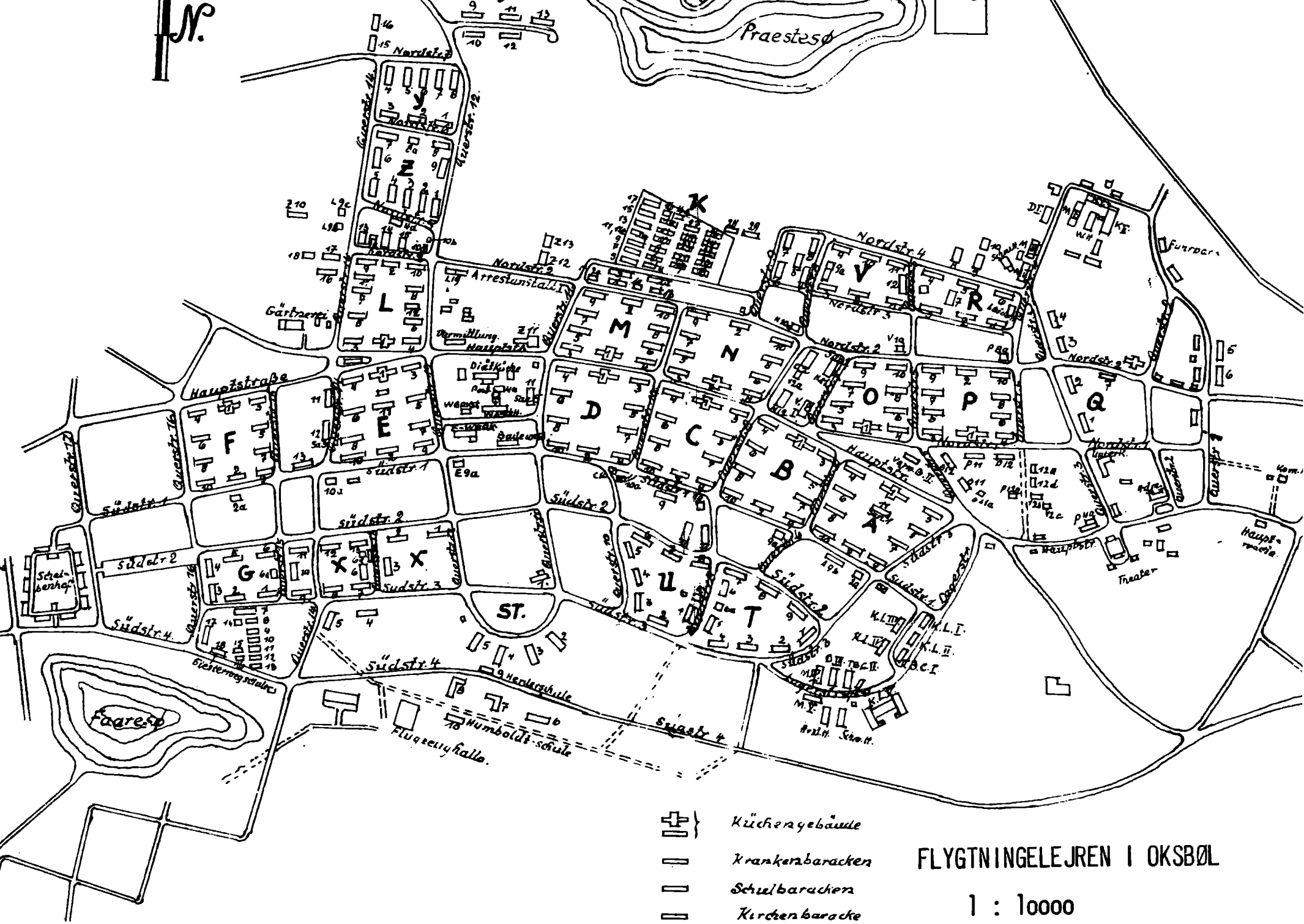
FLYGTNINGELEJREN

I

OKSBØL

FEB 1945 - DEC 1948

(Statistisk set)

nr.

Praestesø

Nordstr. 1

Nordstr. 2

Nordstr. 3

Nordstr. 4

Nordstr. 5

Nordstr. 6

Nordstr. 7

Nordstr. 8

Nordstr. 9

Nordstr. 10

Nordstr. 11

Nordstr. 12

Nordstr. 13

Nordstr. 14

Nordstr. 15

Nordstr. 16

Nordstr. 17

Nordstr. 18

Nordstr. 19

Nordstr. 20

Nordstr. 21

Nordstr. 22

Nordstr. 23

Nordstr. 24

Nordstr. 25

Nordstr. 26

Nordstr. 27

Nordstr. 28

Nordstr. 29

Nordstr. 30

Nordstr. 31

Nordstr. 32

Nordstr. 33

Nordstr. 34

Nordstr. 35

Nordstr. 36

Nordstr. 37

Nordstr. 38

Nordstr. 39

Nordstr. 40

Nordstr. 41

Nordstr. 42

Nordstr. 43

Nordstr. 44

Nordstr. 45

Nordstr. 46

Nordstr. 47

Nordstr. 48

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Hauptstraße

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

Arrestanstalt

ST.

Südstr. 1

Südstr. 2

Südstr. 3

Südstr. 4

Südstr. 5

Südstr. 6

Südstr. 7

Südstr. 8

Südstr. 9

Südstr. 10

Südstr. 11

Südstr. 12

Südstr. 13

Südstr. 14

Südstr. 15

Südstr. 1

Südstr. 2

Südstr. 3

Südstr. 4

Südstr. 5

Südstr. 6

Südstr. 7

Südstr. 8

Südstr. 9

Südstr. 10

Südstr. 11

Südstr. 12

Südstr. 13

Südstr. 14

Südstr. 15

Südstr. 16

Südstr. 17

Südstr. 18

Südstr. 1

Südstr. 2

Südstr. 3

Südstr. 4

Südstr. 5

Südstr. 6

Südstr. 7

Südstr. 8

Südstr. 9

Südstr. 10

Südstr. 11

Südstr. 12

Südstr. 13

Südstr. 14

Südstr. 15

Südstr. 16

Südstr. 17

Südstr. 18

Nordstr. 4

Nordstr. 3

Nordstr. 2

Nordstr. 1

Nordstr. 0

Nordstr. -1

Nordstr. -2

Nordstr. -3

Nordstr. -4

Nordstr. -5

Nordstr. -6

Nordstr. -7

Nordstr. -8

Nordstr. -9

Nordstr. -10

Nordstr. -11

Nordstr. -12

Nordstr. -13

Nordstr. -14

Nordstr. -15

Nordstr. -16

Nordstr. -17

Nordstr. -18

Nordstr. -19

Nordstr. -20

Nordstr. -21

Nordstr. -22

Nordstr. -23

Nordstr. -24

Nordstr. -25

Nordstr. -26

Nordstr. -27

Nordstr. -28

Nordstr. -29

Nordstr. -30

Nordstr. -31

Nordstr. -32

Nordstr. -33

FLYGTNINGELEJREN I OKSBØL

1 : 1000

Küchengebäude

Krankenbaracken

Schulbaracken

Kirchenbaracke

Kort statistisk oversigt over OKSBØL-lejren.

Lejren er beliggende på Danmarks Væstkyst ca. 20 km NV for Esbjerg.

Dens omkreds er 8 km. Arealet 4 km². Den byggedes af den tyske værne-magt i Aal plantage i tilknytning til den danske militære lejr ved Fåresø og anvendtes som stamlejr ved øvelser og divisionsopstillinger med ca. 15000 som højeste belægningstal. I februar 1945 blev de første flygtninge indkvar-teret, ved kapitulationen fandtes ca. 9.000, i juli 1945 ca. 20.000 og ved nytårstid 1946 godt 35.000 (5.500 M + 17.200 K + 12.400 B).

Foruden køkkener, kantiner, lagerbygninger o.s.v. bestod den ved kapitu-lationen af ca. 300 barakker til mandskab og heste, hvoraf hestestaldene ombyggedes, og en del barakker tilførtes udefra. Pr. 1 august 1949 rådedes over godt 400 forskellige bygninger (163.800 m²) hvoraf 174 er mandskabs- og 49 hestestaldsbarakker (89.100 m²), øvrige er værksteder (7.200 m²), tysk admin. (3.400 m²), køkkener, kirker, børnehaver, lazaretter m.v.

Belægningen er pr. 1/8-48 19.264 personer: 3.355 M, 9.246 K og 6.663 B u.15 år, fordelt på årgang 0-1 med 81, 1-3 med 396, 3-5 med 412 og 5-15 med 5.774.

Lejren er direkte underlagt STATENS CIVILE LUFTVÆRN. Den danske ledelse (Kommandantskabet) er sammensat af en række medarbejdere, der forestår sær-lige områder og med deres medhjælpere sørger for, at diverse tilførsler ude-fra fremskaffes i rette omfang, kvalitet og pris - og dels virker som formid-lende mellemlid mellem flygtninge og de respektive myndigheder, dels kontrol-lerer, rådgiver og bestemmer indadtil, således at fordelinger af mad, klæder m.v. foregår på retfærdigste vis, og iværksætter arbejder o.lign. følger de givne bestemmelser. Bevogtning foretages af RIGSPOLITIET med 93 mand. Opgaver ved brandslukning og ambulancetjeneste løses af et C.B.U. DETACHEMENT på 27 mand.

Den tyske administration støtter sig på demokratiske principper med frie og hemmelige valg og er selvstændig inden for de naturligt givne rammer. De øverste organer er byrådet (26 medlemmer) af hvis midte borgmesteren er valgt og magistraten, bestående af 5 medlemmer, hvoraf de 4 er kvarterformænd.

Lejrens 4 kvarterer består hver af 6-7 blokke, og disse af 10-12 barakker. Også blokke, barakker og disses stuer har en formand som organisationsmæssig ansvarlig. Hver blok vælger et byrådsmedlem, hvis dens stemmeberettigede er på indtil 1.500 ellers to betydende stillinger. opslås ledige. Af ansøgerne udtager magistraten de tre bedst egnede, der efter bestået prøvetid i 2 mdr. ansættes fast efter godkendelse af byrådet. Mindre ledende stillinger besæt-tes på prøve i ca. 2 mdr. efter indstilling til byrådet af magistraten og efter forudgående forhandling med de respektive forvaltningsgrene, også fag-forbundene. Endelig antagelse efter fornyet forhandling ved byrådets foran-staltning.

Ved al beskæftigelse - ligesom ved afgørelse om stemmeret og valgbarhed - tages hensyn til tidligere tilhørsforhold til nazistisk parti og dettes orga-nisationer.

Af lejrens mange virksomheder skal redegøres for dem, der formentlig er af særlig interesse. Angivelserne er runde tal, og hvor intet andet er anført, er grundlaget tiden 1/8-47 til 1/8-48. Undt. stramajstuens broderier kommer produktionen kun flygtningene til gode.

Arbejde pr. 1/8.

Af h.t. lejrens drift og den almindelige moral hersker der arbejdspligt for mænd mellem 14 - 65 år og kvinder mellem 14-60 år. Undtaget er kvinder m. småbørn eller mange børn, uarbejdsdygtige og personer, der har omsorg for sådanne.

Af 3.600 mænd arb. 2.700 (76 %) heraf 2.250 i el. under, 450 over 6 tim.dagl.

9.400 kvinder - 4.950 (53 %) - 4.150 - - , 800 - - -

Områder: Håndværk, undervisning, transport, forplejning, administration m.v. Fagforeninger medvirker ved fordeling af arbejdstøj, ekstrarationer og deltager med repræsentanter ved alle principielle drøftelser.

Brændsel.

Til madlavning og opvarmning af barakker, værksteder, lazaret m.v. anvendtes i tiden 1/8-1947-48 756 t., fordelt med 8.034 t. på tørv, 4.157 t. på formbrændsel, 30.235 t. på brunkul, 6.193 t. på træ (kvas og stød) og 137 t. på koks til værksteder. Ved oprindelig beregning er taget hensyn til rumfang, belægning, normaltemperatur, varmetab m.v. samt at hver person skal have lejlighed til at koge 1 l vand daglig til opvask o.lign.

Forplejning.

For forskellige aldersklasser er fastsat forskellige kalorieværdier. Vokeen portion indeholder 2.270 kalorier. Derudover kan ydes et tilskud på indtil 500 kal. og særforplejning til hårdtarbejdende, sanitets-, lærer- og særligt administrationspersonale, patienter, sukkersyge, invalider og bloddonorer. Maden udleveres som varmførplejning (19 køkkener - 4.500 m² - 1.300 pers.), tørkost (4 udleveringssteder - 90 pers.) og mælk (3 mælkecentraler), og alle er i besiddelse af kort, der udviser portionens størrelse. Al forplejning indtages i barakkerne - efter almindeligt ønske.

Varmforplejning.

Udlevering sker kl.1200. Længste ventetid: 12 minutter. Den består af 3/4 l sammenkogte retter. Eks. den 21/7-1948: gule ærter, oksekød og kartofler: 130 gr. ærter, 25 gr. kød, 500 gr. kartofler, 5 gr. salt, 25 gr. eddike.

Tørkost,

der udleveres barakvis for 2-3 dage ad gangen, består for voksne af 350 gr. rugbrød, 125 gr. sigtebrød, 20 gr. margarine, 50-60 gr. pålæg (leverpostej, pølse, røgede varer, ost og om sommeren tomater, æbler og tilsvarende), 15 gr. sukker og 1,5 gr. theerstatning.

Mælk.

Alle under 15 år + særlige kostmodtagere får daglig $\frac{2}{3}$ l sødmælk. Derudover får enhver i den varme forplejning 1 $\frac{1}{2}$ l skummetmælk ugl.

Forbruget,

er dgl. 65 t. Månedlig fordeler det sig således: 300.000 l mælk, 3.500 l eddike, 33 t pålæg, 300 t kartofler, 235 t brød, 12 t margarine, 28 t mel og gryn, 11 t gule ærter, 0,75 t peber, 7 t salt, 2,5 t sennep, 30 t fisk, 110 t grøntsager, 22 t kød, 10 t sukker og 2,5 t theerstatning.

Hygiejne.

Over halvdelen af barakkerne har vandkloset, alle har vand, lys og klok. Badeanstaltens kapacitet er 1.7000 bade pr. dag, fordelt på fællesbad og kabiner med bruse- og karbad, hvilket sidste fortrinsvis er forbeholdt invalider og ældre. Benyttelsen er frivillig. Mange foretrækker badning i barakken. 3 frisørstuer betjener mænd og kvinder med klipning, hårvask, ondulation m.v. Dampvaskeriet vaskede og rullede i 1947 1,1 mill. stk. tøj eller daglig 3.700 stk. for 8,7 øre pr. stk. Længste ventetid er 2 dage og korteste (for kvinder med småbørn) 3 timer. Sæberationen er 300 gr. mdl. Heraf afgives 50 gr. til vaskeriet og 50 gr. til barakrengøring.

Af W.C.papir udleveres mdl. 6.000 rl. eller 5 stk. pr. person dgl.

Lus og lopper er faktisk ukendt, og scabies forekommer kun i 8 tilfælde mdl.

Indkvartering.

Hovedreglen er, at familien holdes sammen. Er den ikke stor nok til at kunne belægge alle stuens pladser, må den dele disse med en anden eller andre. Flere mindre stuer tildeles sådanne familier og personer, der p.g.a. invaliditet, svagelighed, spædbørn eller deres arbejdes karakter (se særlige ydelser) bør have forbedrede boligforhold.

Indkvarteringsantallet er i mandskabs(stam)barakkerne: 15.400 (kapacitet 17.300), og i hestestaldsbarakkerne: 3.600 (kap. 4.800).

Beboelsesarealet er 89.100 m² (toiletrum m.v. medregnet). Deraf er 3.660 m² tildelt ældre, 1.098 mødre med spædbørn, 870 m² svagelige og 7.250 m² p.g.a. arbejde.

Nyheder.

Foruden FLYGTNINGEADMINISTRATIONENS ugeavis, DEUTSCHE NACHRICHTEN, indgår blade og tidsskrifter fra hele verden, 65 radioapparater er udleverede. Højtaleranlægget udsender de vigtigste tyske radioaviser. Alle nyheder stenograferes og oplæses i alle barakker om aftenen tillige med nyt fra selve lejren og vigtige bekendtgørelser. Endvidere udsendes pressemapper med udklip fra verdenspressen til særligt interesserede.

Postforbindelser.

Pakkeposten er underlagt visse restriktioner af h.t. opholdets særlige karakter og bestående rationerings- og valutabestemmelser. Alle andre forsendelser passerer frit. Antallet af udgående breve afhænger af papiersituationen. For tiden 38.000 stk. mdl. med portoudgift på 14.500 kr.

Produktion.

Elværkets 4 maskiner (800 hk) producerede i 1947 med et olieforbrug på 350.000 l ialt 1.042.600 kwh til 6,06 øre pr. kwh. Lejren modtog desuden fra KARLSGÅRDE over 2 transformatorer (300 hk) 430.800 kwh og fra Aal SOGNS TRANSFORMATORFORENING til kulgården 36.900 kwh. Samlet forbrug 1,5 mill. kwh til gennemsnitlig strømpris af 9,25 øre pr. kwh. Luftledningslængde: 25 km (120 km tråd). Antal lampesteder: 7.700.

Vandværket har 4 borer med pumper, hver med en ydelse på 67 m³ pr. time. Til vandrørsnettet (50 km) er tilsluttet 1.360 vandhaner, 950 klosetanlæg og 43 brandstandere.

Rensningsanlægget behandler pr. døgn 2.000 m³ spildevand, der tilføres gennem et 65 km langt kloaknet ved hjælp af 6 pumpestationer.

Rogeriet (50 pers.) ryger i 7 ovne 50 t sild, sildehaj, makrel og ising mdl. Kapacitet: 100 t. Uglt. besparelse: 7.000 kr. ved egen rygning.

Salteriet nedsalter 100 t sild årligt.

Sækkesystuen (22 pers.) fremstiller af 5.000 sække: 112 benklæder, 85 overalls, 320 kitler, 3.800 forklæder, 460 håndklæder og 800 sandalremme.

Spinderiet (90 pers.) behandler med gammeldags karter og rokke årligt 800 kg. uld fra lejrens 700 får og 550 angorakaniner (1 kanin: 250 gr. uld). Garnet udleveres i vindsler af forskellig størrelse og kvalitet til forbrugere eller til strikkestuen (133 pers.).

Koste- og børstenbinderi (54 pers.) fremstiller mdl. 3.000 stk. af indkøbt piassava og delvis færdigt kastetræ.

Kurveageriet fremstiller mdl. 150 kurve af 1 t pil (32 pers.).

Stramajstuen omfatter 75 kvinder, der dgl. broderer i 6 timer. En anden stue oprettes med 60 kvinder i august.

Halmfletteriet (307 pers.) fremstiller normalt 50 stk. dgl. af sko, tasker og måtter (120 x 50 cm). Produktionen i det sidste år har dog været væsentligt ringere, grundet den vanskelige materialesituation.

Bogbinderiet (66 pers.) leverer 18.300 bind årligt.

Instrumentageriet (8 pers.) fremstiller årligt 70 mandoliner og 10 violiner.

Legetøjsfabrikationen (87 pers.) omfatter 9.000 stk. årligt, fordelt på 15 slags.

Gartneriet (55 pers.) dyrker grøntsager og tobak (15 tdr.). Leverer desuden blomster til højtidsdage, begravelser m.m.

Landbruget (33 + 26 = 59 pers.) omfatter 3 gårde ca. 3 km V for lejren (121 tdr.). Der dyrkes korn, tobak, grøntsager og holdes 210 svin (hovedsageligt opfodret på køkkenaffald), 700 får, 16 heste og 4 køer samt 200 stk. fjerkræ.

Husfliden viser ofte yderst smukke resultater, hvad enten der arbejdes med nål og tråd, saks og papir, i træ, papmache eller metal.

Samtlige værksteder og virksomheder fremstiller iøvrigt artikler til alm. brug - skoleatlas, undervisningsmateriel, værktøj, motordele, barnevogne, senge, rullestole, ortopædisk fodtøj, kakkellovsrør, vægte, radioapparater, piber, rokke, ligkister, kjoler, habitter, huer, tøfler o.m.a.

Religion.

Kirketjenesten omfatter den evangeliske menighed (17.000), baptister (300) mennonitter (450), katolikker (900) og nyapostolske (200).

Ugentlig afholdes 48 gudstjenester for voksne, børn, syge og gamle foruden andagter og ungdomstimer med over 12.000 deltagere. Altergang er fra 1/8 1947-48 holdt 135 gange med 17.000 og i samme tidsrum er 600 konfirmerede. Pr. 1/8 forberedes 1.100. Siden 1/8-47 er 130 børn og 75 voksne døbt, og siden MAJ 1945 er 38 par viet med JUSTITSMINISTERIETS tilladelse. 6 evangeliske 2 katolske og 3 frikirkelige præster betjener menighederne fra 1 evangelisk og 1 katolsk kirke (barak), hver med 600 siddepladser (ialt 1.050 m²). På søn- og helligdage benyttes også andre egnede lokaler, f.eks. kinosalen bunte bühne og nogle køkkensale.

Reparationer.

Lejren reparerer så vidt muligt alt selv, uanset om det drejer sig om veje (30 km) telefonvæsenet (500 km tråd og 430 apparater, tilsluttet 7 centraler), andre tekniske installationer, barakker, inventar, vogne, klæder, fodtøj, ure, køkkensager, proteser til invalide, køgekedler eller andet. Som regel er der kun oprettet ét hovedværksted, med forskellige arbejdsgrøner f.eks. snedkere og malere - har også kvarterværksteder.

Retsvæsen.

Politiet omfatter, kriminalpolitiet (4 mand), polititjenesten (45 mand) og ordenstjenesten (120 mand og 25 kvinder) og er - med undt. af kriminalpolitiet - fordelt på 4 kvarterstationer, underlagt et hovedkontor med en politimester. Mdl. behandles 450 sager, hvoraf 5 afgøres disciplinært af politimesteren. Er sagen af alvorligere karakter, går den til anklagemyndigheden, der forbereder retsforhandling. Retten består af 1 dommer (jurist) og 2 domsmænd, der udpeges efter tur blandt ansatte og hæderværdige kvinder og mænd. Forhandling og vidneførsel er offentlig, og der deltager foruden anklageren og forsvarer, hvis anklagede ønsker det, eller sagens karakter kræver det. Straffene er advarsel eller irettesættelse, strafbarak, hæfte, fængsel (til 3 mdr.) og streng arrest. 17 domme afsiges mdl.. Efter domfældtes ønske kan dommen prøves af benådningsskud til stadfæstelse el. mildnelse. Nævnet sammensættes af en anden dommer (jurist) og 4 lægmand. Visse forbrydelser (mærmere betegnet i JUSTITSMINISTERIETS cirkularskrivelse af 23/8-46) skal dog indberettes til POLITIMESTEREN til afgørelse af, hvorvidt sagen skal behandles ved DANSK RET eller kan overlades til lejrretten. Straf, ikendt ved DANSK RET, afsendes i DANSK ARREST. Ellers finder afsoning sted i lejren, også i de tilfælde, hvor lejrkommandanten har truffet disciplinær afgørelse. Det sker ved overtrædelse af rent danske bestemmelser, f.eks. ved fraternisering og sortbors, og kun hvis tilståelse foreligger. Rapport er da udfædiget af DEN INTERNE DANSKE POLITIVAGT. Behandling af benådningsskud sker da ved kommandantskabet.

Lejrretten bearbejder desuden mdl. 14 arvesager og varetager den juridiske side af de løbende 200 formynder- og plejesager for henved 220 mindreårige børn samt udarbejder sammen med sagforeerkontoret testamenter, erklæringer m.v.

Sanitetsforhold.

Tuberkulosestationen gennemlyser mdl. 800 personer, og alle lejrens beboere er gennemlyst, ligesom alle er vaccineret mod difteri, tyfus, paratyfus og dysenteri. 6 læger praktiserer i lejren, 13 på lazarettet (6.400 m²), der råder over en kirurgisk, medicinsk, infektions-, tuberkulose-, hud- og konssygdoms-, gynækologisk, øjen-, psykiatrisk samt fode- og børneafdeling, ialt 11 afdelinger med 600 senge. Gennemsnitlig dagl. belægning i JUL: 402 patienter (2,06%) eller 12.460 sygedage. Kirurg. afd. foretager dgl. 4-5 større operationer. Sygeplejepersonellet med hjælpere omfatter 550 personer. På tandstationen behandler 3 tandlæger og 3 dontister dgl. 100 patienter.

Fodsler: fra 5/5-45 - 1/8-48: 891. Maj mdr. 45: 18, JUL mdr. 48: 4.

Dodsfald: 1/4-45 - 1/8-48: 1.345. - - 45: døde af 5.000: 42 eller 0,9%
JUL - 48: - - 19.500: 14 - 0,07%

Syge- og dødelighedsprocenten er i realiteten mindre for selve lejren, da andre lejre f.eks. sender TB- og nervepatienter hertil.

Apoteket forsynes hovedsageligt fra CENTRALAPOTEKET i Kbhv. Urtekolonner har dog gennem årene indsamlet betydelige mængder lægeurter, hvis saft, afkog og bestanddele - særligt i de første år - var af væsentlig betydning.

2 ambulancer transporterer patienter m.m. i lejren og dens nærmeste omegn.

Socialforsorg.

Udlevering af lejrens depoter sker efter behov og kun mod rekvisition fra de ansvarlige funktionærer. Til sikring mod overgreb og mod uretmæssig udlevering, f.eks. af tekstilvarer, træffes afgørelse aldrig af enkeltperson, men af en 3 eller 4 mands kommission, hvoraf mindst 2 er fortrolige med rekvisitens forhold. Er denne utilfreds med en afgørelse, proves anmodningen af en højere kommission, og dennes afgørelse er endelig. Hver blok tilses af en socialhjælper og en sygeplejerske, og kvarteret af en ungdomsrepræsentant. Alle arbejder snævert sammen.

Særlige ydelser.

Aflønning i form af penge finder ikke sted, da det ikke er flygtningene tilladt at være i besiddelse af betalingsmidler. Efter arbejdets karakter ydes i stedet enkeltværelser, kosttilskud (se forplejning), tobaksration og i særlige tilfælde radiotilladelse - men aldrig udgangstilladelse. I den nærmeste fremtid forventes en kantineordning indført, hvorefter arbejdende også får støtte mulighed for indkøb end ikke-arbejdende.

Tobaksudleveringen omfattende i juli: 64.500 cigaretter, 33.500 cigarillos og 604 kg. shagtobak. 3.200 får 20 cigaretter el. 10 cigarillos el. 40 gr. shagtobak pr. uge, og 4.400 samme ration hver 14.dag.

Transport.

Med undtagelse af en del brændsel, der fores hertil af fremmede vogne, indgår de fleste leverancer til kulgårdens depoter, hvorfra videreførsel foregår efter behov med egne midler. Transporterne omfatter iøvrigt levnedsmidler, brændsel, reparationsmaterialer, personer, inventar, affald, post o.m.a. I tiden 1/8 1947-48 kørtes gennemsnitligt daglig af 15 lastbiler 122 t.; af 20 hestevogne 45 t, og ad den 14 km lange lejrbane (4 lokomotiver og 100 vogne) 40 t i sommerhalvåret og 75 t i vinterhalvåret, eller ialt 225 t daglig. Pr. 1/8 består vognparken af 26 lastbiler, 20 hestevogne og 7 lokomotiver med 190 tipvogne. I 1.halvår 1948 kørte lastbilerne 1 km. for 24 øre (alle driftsudgifter modregnet), og en 2 spans hestevogn kostede 1.300 kr.

Udgangstilladelser.

Tilladelse til fri færdsel uden for lejren har stort set kun sanitetspersonale og præster. Tjenstlig færdsel ad rute foregår til kulgården og landbruget. Holdvis udgang foretages af alle lejrens beboere til særlige arealer vest for lejren med indtil 400 personer ad gangen.

Underholdning (2.000 kr.²).

Billetter fordeles kvarter-, blok- og barakvis og efter "spilleringe", således at alle får lejlighed til at se alle forestillinger og pladstildelingen varieres. Der rådes over 3 faste scener med 1.700 tilskuerpladser, 3 orkestre, 4 teater- og amatørgrupper og 6 sangkor. På scenerne opføres skuespil, operetter, revue, akrobatik o.m.a. Heraf 333 opførelser med 203.400 tilskuere. Normalfilm forevises på en fast scene, smalfilm i et særligt kinorum. I 1.halvår 1948 vistes 479 normalfilm for 399.000 tilskuere og 300 smalfilm for 79.000. Desuden foranstaltede folkehøjskolen 43 musikaftener med 25.000 tilhørere, hvorefter der ialt er afholdt 1.155 forestillinger med over 706.000 tilskuere. Hertil kommer 150 kammeratskabsaftener, utallige offentlige danseaftener og barakfester. Lejrbiblioteket rummer 11.000 bind, og lærernes hånd- og fagbibliotek rummer 5.200 bind. Sport udøves på 4 sportspladser. Udover skolernes hold findes 6 fodbold- og 5 håndboldhold.

Undervisning (6.000 m²).

Skolepligtige børn - 4.800 - fordeler sig på folkeskolen med 4.400 (5 på doveskolen) og på overskolen med 400 med en lærerstab på 160, hvoraf 42 er faguddannede. Daglig skoletid: 4-6 timer i 75 lokaler. Fagene omfatter sprog, regning, matematik, fysik, kemi, geologi, biologi, historie, skrivning, tegning, religion, gymnastik. Bøgerne er alle udarbejdet i samarbejde med FLYGTNINGEADMINISTRATIONENS UNDERVISNINGSSUDVALG og er stencile-rede og indbundne i lejren.

Folkehøjskolen - 600 deltagere - undervises af 15 lærere i fagene: Sprog, stenografi, kunsthåndværk, matematik, plakatskrift, biavl, landbrugs-bogføring, skak, litteratur m.v., enten ved foredrag eller øvelser. Desuden afholdes studiekredse over politiske og literaturhistoriske emner og en række musikaftener.

Fagskoler: 1.300 elever undervises af 20 lærere 9 timer ugentlig i sprog, handelsflag, håndværksfag, driftslære m.v.

Børnehaver modtager 1.000 børn, som 125 lærerinder i 2-5 timer dgl.

Ungdomsforsorgen,

omfatter 7.000 personer, fordelt på spædbørn, småbørn, skolebørn og unge. Alr efter gruppe sørger ungdomsafdelingen for deres sundhed, modrenes boliger, madlavningsmuligheder, formynder- og fadderskaber, kontrol med plejeforældre, børnehaver og deres udstyr (fritidsbeskæftigelse, ungdomshjem), og sikrer ungdommen de bedste levebetingelser, såvel i hjemmet som børnehaven, skolen og på arbejdspladsen, ved samarbejde med de øvrige forvaltningsgrene - giver råd for vanskelige børn på opfordring fra skole eller forældre, medarbejder og indstiller ved straffesager efter undersøgelse af den unges karakter, familie, milieu, forhold på arbejdsplads.

Udgifter.

I tiden 1/4-46 - 31/3-47 beløb disse sig til 17.000,00 kr., hvilket svarer til kr.1,46 daglig pr. flygtning. Heri indgår forplejning med kr.0,89 eller 10.500,00 kr. De tilsvarende tal for året 1/4-47 - 31/3-48 er 13.900,00 kr., daglig kr.1,37, hvoraf forplejning kr.0,72 eller årligt kr. 7.300,00. Da der i denne periode er indkøbt brændsel for indeværende finansår til kr.1.300,00, bør de reelle udgifter for året 1/4-47 - 31/3-48 sættes til kr.12.600,00 eller kr.1,25 daglig. Lønning til C.B.U. og bevogtningssstyrke samt afskrivninger er ikke medregnet.

Som det fremgår af oversigten, frembyder lejren billede af en by, hvor penge og butikker mangler, og nodvendigheden af at arbejde er erstattet af pligten - men hvor levevilkårene er gunstigere end for mange andre ude i verden.

For at undgå infiltrationer med det danske samfund og de deraf kommende følger har det været nødvendigt at internere flygtningene i særlige lejre - i medfør af fremmedlovens § 14.

Fra dansk side har man bestræbt sig for at modarbejde en eventuel lejrspsykose, og at disse anstrengelser synes kronet med held, turde være bevist derved, at af de hidtil stedfundne 3 selvmord skyldes de to personlige forhold, og kun det ene skuffelse over ikke at kunne vende tilbage til Tyskland.

Det er stadig flygtningenes største ønske at komme dertil, hvilket er ganske naturligt, idet det er rent menneskeligt at ønske atter at kunne opholde sig i sit eget land og nyde sin fuldkomne frihed og selv have mulighed for at skabe sin egen fremtid.

Udarbejdet pr. august 1948.

